

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Acta Sublestæ fidei et subdititia ex Mombritio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

ACTORE
J. B.

adhuc tam valide insistentibus ut evelli nisi viribus non potuissent. Hanc demum capsulam, his ossibus venerandis operam, et clavis ferreis obsignatam, inde Prior in suum cubiculum transtulit die etc. : Quibus supra huic rei interfuere plures tum monaci, tum etiam laici, qui in fidem veritatis nostrae huic paginae subscribent. Ego Daniel Prior praedictus etc. Ego D. Clemens a Gravina decanus propriis oculis vidi, ut habetur in supradicta scriptura. Ego D. Marcus a Ferraria affirmo, quod supra. Ego D. Archangelus a Padua affirmo, ut supra. Ego D. Claudius a Padua affirmo, ut supra. Ego D. Jo. Dominus a Cadua contentum in suprascripta scriptura verum esse, affirmo. Ego D. Liberius a Padua affirmo, ut supra.

loco suo fuerit
mota,

159 Igitur jam prope sanctuarii opere expleto, et loculo alto extracto, a solo tantumdem distante, quantum alter distabat; cum jam dicta capsula, ut ea quae nimium lata erat, et crasior, quam opportuerat, loculo non esset accommodata; Prior novam lariceam latitudinis quasi pedis unius, altitudinis duorum et longitudinis duorum et semis faciendam curavit, in quam corundem Vitaliani ac Praepedignae conjugum, et D. Justinæ parentum, corpora veneranda reposuit, et clavis ferreis pariter obsignatam post eandem marmoream inscriptionis tabulam sub marmoreo *. Item Vitaliani busto propriis idem Prior manibus collocavit eodem anno sub iisdem principibus, die vero xxviii mensis Julii, quo die Prior, antequam capsula clavis obsignaretur, in eam laminam plumbeam immisit his verbis insculptam. Videlicet : « Vitaliani justissimi Patavii praesidis busto ex priori hujus sanctuarii lateritia columna amoto, ut ibi sedilia hinc revoluta applicarentur, ipsius ac Praepedignae conjugis, D. Justinæ virginis et martyris parentum, Christianissima corpora, post marmoream tabulam inscriptionis, inventa anno Dominicae Incarnationis mxxvii, die Sabbathi, Octavo Idus Maii : Urbano VIII Pontifice Maximo, Ferdinando imperatore, Joanne Cornelio Veneto Duce. Rev. D. Modesto S. Crucis de Padua, abbate hujus monasterii, et Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ praesidis, D. Daniel de Vitalianis de Padua, claustrarii Prior, avitæ, originariaeque pietatis memor, diutius apud se in proprio cubiculo hospitata propriis manibus reposuit anno, quo supra; die vero xxviii mensis Julii. »

et arca nova
donata.

140 Ut autem tantorum corporum, Vitaliani videlicet et Praepedignae, plena cognitio habeatur, et nihil praeteriisse videamur, quod ad praesens negotium pertineret, inscriptionis tabulae marmoreae, toties superius nominatae, opere praetium duximus nostrae huic paginae subtexere quae talis est : « Vitaliano, Patavii praesidi, imperatore Nerone, ac Praepedignae ejus uxori. » Quos divus Prosdocus anno post Christum xvii baptizavit, D. Justinæ virginis martyrisque parentibus, quorum ossa una cum corpore Filiae, in aede vetere anno mclxxvii inventa, ibique adhuc diligenter et sancte custodita in clarissimam hujus templi partem translata sunt, monachi pientissimi posuere 1561. » Supradicta omnia ego Daniel de Padua, hujus cenobii D. Justinæ humilis Prior scripsi, subscripsi, et alios, qui repositioni dictorum corporum Vitaliani et Praepedignae interfuere, ut subscriberent, rogavi anno 1627, die 28 mensis Julii. Ego D. Daniel Prior supradictus. Ego

D. Marcus a Ferraria affirmo, et supra, et interfuere ad supradicta. Ego D. Joannes Dominicus a Padua juris Pontificii Doctor adfui, et affirmo, ut supra. Ego D. Archangelus a Padua affirmo, ut supra. Ego D. Jacobus de Padua affirmo, ut supra. Ego D. Liberius a Padua adfui, et affirmo, ut supra.

ACTA

Sublestæ fidei et subdititia ex Mombratio.

Justinæ genus et martyrium.

Quoniam sanctus Raphael nos adhortari dignatur, ut opera Dei non tam in abdito collocemus; quam potius pro Dei gloria in aperto pandamus, monens et dicens : « Sacramentum regis bonum est abscondere a » opera autem Dei honorificum est revelare : Et quia, sicut cognitis fidem non adhibere, infidelitatis est : ita invidentia est, in edificatione Sanctorum nolle cognita praedicare : attamen, non tantum sifis viribus meis, quam adjutus Dei gratia et sanctis orationibus vestris beate martyris Justinæ historiam, quam apud nos Dominus noster Jesus Christus sub ara sua ad tutelam fidei nostre sibi martyrem dignatus est consecrare, vobis ipsis sine fuco prodam. Sane non ad hoc quispiam arbitretur ista recitari, quae in ejus, ut praefati sumus, sancta gesta sunt passione, quasi aliquid nos gloriae beate Justinæ martyri videamur prestare : quandoquidem illi nec tacendo, de nobis, nec loquendo quicquam possumus conferre. Ipsa quoque virtutum miracula, nullo humane linguae praeconio indigentia, ubique profecto tonanti exierunt tuba; sed tantum nostrae devotionis pro recipienda mercede obedientiae cum hilaritate volumus demonstrare. Metuens quoque, quod ab ipso Domino nostro Jesu Christo legimus terribiliter esse dictum : « Si vos tacebitis, lapides clamabunt b. » quos autem nos *, quicumque audire haec aut legere pie ac religiose volueritis, ut hujus peccatoris ultimi memores sitis, qui in nomine Domini huic passioni interfui e, et vobis eam sum praconatus.

2 In diebus illis beata Justina, ex Christianis parentibus d oriunda, atque inter generosas foeminas praeclearae indolis fama subnixa fuit : in ejus mente sacrae religionis instantia, et sobrius sapientiae culmen dignum sibi Christus domicilium collocavit. Quis non optet et ambiat sanctae Virginis ac ministræ Christi placere indicio, quae superbi sanguinis nobilitatem sic humilitate provexit ad gloriam, ut caelestis patriæ fieri mereretur electa? Vere dignum, in quo Dominus habitaret, templum erat tot tantisque meritis sanctum corpus, diversis margaritis ornatum, jejuniis castigatum, orationibus semper refectum, puritate mundissimum, ut magnitudo tantae prudentiae, gemina resplendens lampade, plus luceret. Vere nomine meritoque Justina, quae dum nominis sui dignitate pascitur, sic promeruit et coronam, sic vivit, ut nequeat amittere, quod vocatur e. Illustris potentia generosa, illustrior religione divina : continuat palmam mens pudica.

5 Dum

A 5 Dum igitur in Venetiarum partibus in sua quoque patria Patavii *f* moraretur, Maximianus tunc atrocissimus illas ad partes venit, jussitque sibi in Campo Martio *g* tribunal parari, ut illic Dei Sanctos *h* sacrilegus interficeret imperator. Hinc beatissima tunc Justina, cum de suo prædio, quod Vitelianum *i* vocabulo nuncupatur, ad visitandos Dei famulos ascendens vehiculum properaret, repente a militibus comprehenditur, et deposita cursu rapidissimo Maximiano crudelissimo præsentatur; sicut eis ab imperatore jussum fuerat. Et dum animus ejus intrinsecus fortiter anhellaret, interrogata est a puella, quæ secum ierat, quare ejus turbaretur animus, et respondit ei puella: Vere, Domina mea, video, faciem tuam rubere, coloremque mutari. Et respiciens beata Justina, vidensque, eos totis viribus ad se currentes, in fugam se dare conabatur, arbitrans, quod pro stupro voluptatis insidiarentur. Et in angusto pontis loco, qui ex marmore constructus est, non longe a civitate Patavii eam concluderunt. Et deposita æstare ac clamare cepit cum lachrymis, et dicere: Adjuva Ancillam tuam, in hac angustia

B positam, Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi. Et positus genibus in marmore pontis, ita molle inventum est, ac si terra *** ab igne soluta.

** cera comprehensa,*
4 Illi vero dum fortiter et totis viribus crudeliter eam pertraherent, ita ut extracta, ex utrisque genibus in marmore fossa velocissima appareret *k*. Et arripientes eam cursu rapidissimo Maximiano crudelissimo præsentaverunt; diciturque, Justinam hanc esse, quæ se Christianam summis viribus fateretur. Quam ita aggressus est imperator: Nomen tuum, quo diceris, conditionemque designa. Ad hæc beata Justina hilari vultu respondit: Christiana sum. Maximianus imperator dixit: Ego te de nomine plus requiro, et tu hæc, quæ nolumus, nostris auribus intimas. Dic tuum nomen, antequam moriaris. Ad hæc beata Justina respondit: Jam dixi tibi, Christiana sum: quod autem de nomine plus requiris: Justina vocor. Maximianus imperator dixit: Quam sectam colis? Beata Justina respondit: Ego colo Dominum meum Jesum Christum, qui fecit cælum et terram, mare et omnia, quæ in eis sunt: nam lapidibus surdis et mutis, quæ sunt opera hominum, non sacrifico. Maximianus imperator dixit: Quid verborum prolixitate mea dicta refellis? Accede et sacrificia magno Deo Marti, si tuæ consulere vis tenere juventuti. B. Justina respondit: Jam dixi, quia Christiana sum, et omnibus diabolicis pompis abrenuncio. Illi me offero sacrificium Domino Jesu Christo, qui dixit: Ego sum via, veritas et vita: qui credit in me non morietur in æternum. Hæc in se credentibus voce tonantissima repromisit: cujus vera promissio apud me tenetur, et nullis poterit meam præfixam mentem ab ejus amore convellere.

C 3 Aliud enim est cum Deo, aliud cum hominibus fabulari. Sed si qua tibi sunt exquisita tormenta, in Christi Ancilla exercere festina. Quid moraris? Cupio enim ad illum migrare Dominum meum Jesum Christum, qui me dignatus est ab ipsis cunabulis consecrare. Maximianus imperator dixit: Sacrifica, et evades tormenta; aut gladio te scias perimendam. Beata Justina respondit: Deo meo gratias ago, qui me indignam famulam suam hostiam dignatur accipere, et non dæmonii vestris sacrifi-

cum Marti sacrificare nolle,

care, nec consentio blandimentis tuis vanis. Sed hoc ego rogo Dominum meum Jesum Christum, ut me famulam suam in numero ancillarum suarum dignetur ascribere. Illud autem quæso, ut impleas, quæ in me disponis tormenta. Nam et ego parata sum pro nomine Domini mei Jesu Christi omnia substinere. Hoc autem certamen cur formidem, cum Dominus meus Jesus Christus pro toto mundo suum sanguinem noscitur profudisse? Tunc iratus crudelissimus imperator sacrilego ore tulit sententiam dicens, Justinam, quæ diu latuit, et Christianæ religionis se assertor obligatam, et nostris jussionibus obtemperare noluit, gladio jubemus extingui.

6 Hæc cum audisset beata Justina, iteratis *gladio percussa fuit,* vocibus ad Dominum clamavit, dicens: Gratias tibi ago, Domine Jesu Christe, qui me, famulam tuam et martyrem, in libro tuo ascribere dignatus es. Jam si placet et vera est sententia, quam protulit impiissimus imperator, in hoc loco sacramentum dispositum confessionis meæ, quod devota sum, celeriter compleat et in gremio residentis ancillam tuam suscipe, Christe, lumen meum, margarita pretiosa, quem amavi, quem concupivi, quem desydero videre regem omnium sæculorum, qui regnas cum Patre et Spiritu Sancto. Et, expleta oratione, fixis in terra genibus, ejus lateri gladium spiculator immersit: per unam jugiter horam elevatis oculis in cælum, tendensque ad sydera palmas *l*, universis adstantibus, sic oravit ad Dominum: Domine Jesu Christe, suscipe animam meam in requiem tuam, quia te dilexi, te concupivi, et tui juris esse desydero, teque solum amavi Dominum meum Jesum Christum, Salvatorem mundi, et nullum præter te amatorem quæsi, te solum inveniam, nihil mihi præter te occurat. Et signans se vexillo crucis, atque totum corpus suum manu sua divinis signavit crucibus, beatumque emisit spiritum *m*.

7 Quam Christiani ardore fidei et dignæ Martyris passione venerantes, ejus venerabile corpusculum aromatibus condierunt, et intra Deo condignum cymiterium posterunt, quasi plus mille passuum de civitate Patavii, ubi usque in hodiernum diem in ejus nomine mysteria celebrantur. Ad hæc beata Martyris limina humili pietate Catholica ac dignissima convenit turba, atque in laudem Dei et coronæ beatae martyris Justinæ alacriter excitatur, et omnipotentem Deum veneratur. Hæc dicta sunt a nobis pauciora de multis, rariora de densis, notiora de certis, quæ valuit stylus noster omnibus patefacere de ejus beata Passione et Legenda magis cum desyderio, quam cum fastidio religiosi pectoribus commendare: cujus memorabilem natalem colimus *n* sub die Nonarum Octobrium, quem suæ Martyri consecravit Dominus noster Jesus Christus, cui est honor, gloria et potestas sine fine per omnia sæcula sæculorum.

AUCTORE ANONYMO.

E

l

m

et a Christianis honorifice sepulta.

F

n

ANNOTATA.

a Etenim Sacramentum regis abscondere bonum est: opera autem Dei relevare et confiteri honorificum est. *Tobie cap. 12 v 7.*

b Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. *Lucæ cap. 19 v 40.*

c Nimirum S. Prosdocius, Patavinus episcopus, qui S. Justinam suis precibus parentibus ejus a Deo obtinuerit, sacris undis lustravit erudierit, et sepelierit, ut legitur in actis S. Prosdocii,

AUCTORE
ANONYMO.

cimi, successori ejus S. Maximo falso adscriptis : sed Acta hæc a S. Prodocimo conscripta esse, insignis est fabula, quam numm. 2 et 5 Commentarii explosam habes.

d Patre Vitaliano, viro quidem verosimiliter honorato nobilique, sed non Patavinorum, ut nonnulli fabulantur, rege : matre vero Prepedigna, quorum hodieque ossa cineresque Patavii in S. Justinæ templo honorifice conservantur. Vide numm. 156 et seqq. Commentarii prævii.

e Videntur hic quædam desiderari.

f Domini Veneti civitatis est episcopalis, Venetiis 24 passuum millibus in Occasum distans, ut scribit Baudrandus.

g Vide dicta de S. Justinæ palastra numm. 29 et 50.

h Innuunt verba hæc, præter S. Justinam et alios eodem tempore ob Christi fidem fuisse sanguinem : verum certa hujus rei testimonia, ut num. 59 Commentarii prævii dici, mihi non suppetunt.

i A S. Justinæ patre sic dictum.

k Saxum istud, S. Justinæ genuum vestigia retinens, servari dicitur Venetiis in æde ipsi sacra : sed vide hæc de re dicta num. 15 Commentarii prævii.

l Parum verosimile id apparet.

m Quo tempore id contigerit, quidquid supra de Maximiano dictum sit, incertum est. Vide dicta § 2 num. 26 et seqq.

n Quam late diffusus sit sanctæ Martyris, maxime per Italiam, cultus, et quam celeberrimus Patavii, ex dictis § 1 Commentarii prævii colligere est. Addo ex Bernardino Manzoni pag. 61 in Chronologia Cæsenæ, quæ ditionis Pontificiæ civitas est in Romandiola, servari illic reliquias S. Justinæ virginis et Martyris, verosimiliter Patavinæ; et ex Officiis propriis Cisterciensium utriusque sexus Congregationis S. Bernardi a sacra Rituum congregatione approbatis et anno 1759 Molinis in lucem editis, coli ab illis S. Justinam die 7 Octobris Officio duplici.

B DE SS. MARCELLO ET APULEIO MM. E

ROMÆ.

SYLLOGE.

J. B.

Discutitur SS. Martyrum apud Martyrologos Annuntiatio, et nonnulla ad eorum cultum et reliquias spectantia pertractantur.

FORTE SUB
FINEM SÆC. I.
Sanctorum
apud marty-
rologos recen-
tiores

Frequens admodum est horum Martyrum apud martyrologos veteres æque ac recentiores mentio : hi fere Romano Martyrologio, quod hodieque in usu est, consonant; illud ita habet : Romæ sanctorum martyrum Marcelli et Apulei, qui primo quidem Simoni mago adhæserunt; sed videntes mirabilia, quæ per Apostolum Petrum Dominus operabatur, relicto Simone, Apostolicæ doctrinæ se tradiderunt, ac post passionem Apostolorum sub Aureliano consulari coronam martyrii reportarunt, sepulti non longe ab Urbe : ita, inquam, Martyrologium Romanum, viz voculam adhibens, quæ in Adone vel Usuardo, et Nothero, Adonem fere exscribente, quorum adeo verba non repetam, diserte non sit expressa. Nec multo aliter loquitur auctor Romani Parvi, sub medium sæculi octavi, Sollerio in præfatione, Usuardo præfixa, cap. 2 art. 4 judice, exarati, cujus hæc verba : Marcelli et Apulei, qui primo adhæserunt Simoni mago; deinde Apostolo Petro, sub Aureliano, consulari viro martyrio coronati. Bedam præterea Baronius in suis ad Martyrologium Romanum Annotatis laudat : sed Martyres nostri, nisi in ejusdem auctariis aliquot, quod et de Wandelberto et Rabano dictum accipere, non leguntur. Optime inter citata hæc Martyrologia convenit, neque Usuardus, quod Florentini in Annotatis ad Martyrologium Hieronymi Lucense ait, pro Marcello Marcum scri-

psit : auctarium tamen Beda Barberinianum Sanctos nostros die proxime sequenti memorat : sed ob reliquorum fere omnium Martyrologiorum, hodie illos annuntiantium, consonantiam audiri non meretur.

2 Nec Hieronymiani codices sanctos Martyros indictos prætereunt, quamvis nullum absit, ut tam concors, uber, nitidave sit illorum in his annuntiatio : Lucensis apud Florentinum, Apuleium prætermittens, ac locum sepulturæ, vage tantum ab Adone et Usuardo indicatum, aliquanto propius determinans, sic habet : Romæ via Appia depositio sancti Marcelli et Marci episcopi. Quamquam autem hic codex Marcellum Martyrem non dicat, imo voce depositio, quæ confessori potius, quam martyri aptanda videtur*, utatur, ne tamen hinc e confessorum numero fuisse Marcellum concludas : nam et in codice Corbeiensi apud eundem Florentinum eadem quidem occurrit vox, sed Apuleius et Marcellus diserte martyres dicuntur : en hujus verba : Romæ via Appia depositio SS. Martyrum Apulei et Marcelli episcopi, et Marci episcopi et confessoris. Plures alios Hieronymianos codices consului, quibus quidem non ignotus est Marcellus Martyr, sed ignota episcopalis ejusdem dignitas : his igitur, aliisque supra citatis præ Corbeiensi standum videtur, nec episcopatus in Marcello admittendus. Nec porro multum verisimilitudinis habet Florentini suspicio, in Codice Lucensi, cujus verba mox dedimus, pro

et veteres annuntiatio,

F

* Hoc non rectum.